

ეკატერინე

K 1809
1a

გომოცემა უღბესი წყლ-წმინდის ძეგლისა.

ბზილისი 1896 წ.

სტამბა მ. შალაძისა და ამხანაგობისა ნიკ. ქ. № 21.

RECEIVED 1905

წმიდა დიდი მოწამე
ეკატერინე

(ცხოვრება და წამება მისი)

235

გამოცემა უდაბურ წყალ-წმიდის ძეგლისა.

გადმოღებული თ. სახოკის მიერ.

თბილისი 1896 წ.

Тип. М. Шарадзе и К°. Никол. № 21.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 17 Февраля 1896 г.

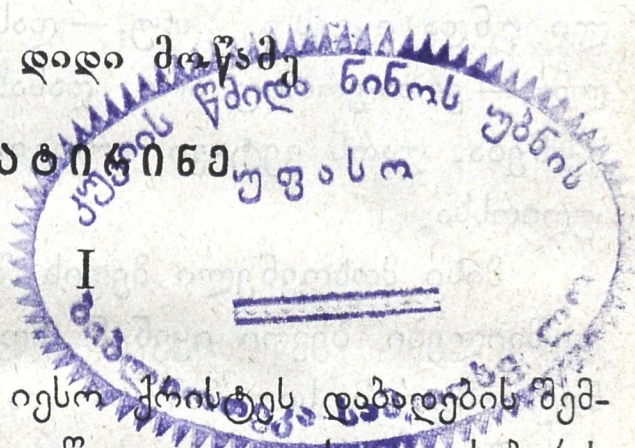

წმიდა დიდი მოწამე

ეკატერინე

უფასო

I

K1809
10

უფლის ჩვენის იესო ქრისტეს დაბადების შემდეგ სამასი წელიწადი იყო გასული. საბერძნეთის მეფედ იჯდა მაქსიმიანე, — დაუძინებელი მტერი და მღევნელი ქრისტიანეთა. ქალაქ ალექსანდრიაში (ეგვიპტეს) სცხოვრობდა მშვენიერი, ბრძენი და დიდად-განათლებული ასული ეკატერინე. ზედმიწევნით იცოდა ფილოსოფია, პოეზია და ექიმობა. რამდენიმე ენაც ჰქონდა შესწავლილი.

დედა ეკატერინესი იღუმლოდ აღიარებდა ქრისტეს მოძღვრებასა და თვისს ქალსაც ამ მოძღვრების თანახმად ზრდიდა.

მშვენიერს ეკატერინეზე ბევრს მდიდარს თავადიშვილს ეჭირა თვალი. დედამა და სხვა ნათესავთა ბევრი ურჩიეს გათხოვება, მაგრამ ეკატერინეს გულში გადაწყვეტილი ჰქონდა ქალწულად დარჩენა და მთხოვნელთ ყველას უარს ეუბნებოდა ცოლობაზე.

მშობლები არ მოეშვნენ, უთუოდ უნდა გათხოვდეთ. ეკატერინე, მეტი რა ღონე იყო, დასთახმდა, თანაც პირობა დაუდო, — ჩემი საქმრო კეთილშობილშობითა, სიმდიდრითა სილამაზითა, და ჭკუით ჩემი ბაღალი უნდა იყვესო. „თუ, — დასძინა ბრძენმა ქალწულმა, — ერთ-ერთიც არი, დასახელებული ღირსება არ ექმნება, უარს ვეტყვი, როგორც ჩემის ცოლობის უღირსსა.

მისი მთხოვნელი მეფის შვილი, აგრეთვე თავადიშვილები ბევრი იყვნენ მდიდრებიცა, დიდებულნიცა; მაგრამ სილამაზითა და სიბრძნით ვერც-ერთი ვერ შეედრებოდა ეკატერინესა. ქალწული-კი გადაჭრით უარზე იდგა, — უსწავლელი ქმარი არ მინდაო.

II

ქალაქ ალექსანდრიის მიდამოებში ერთი მეუღაბნოე სცხოვრობდა, ეკატერინეს დედის მოძღვრად ყოფილი, ცნობილი თვისის კეთილგონიერებითა ჭ წმიდა ცხოვრებითა. ეკატერინეს დედამ არჩია ამ კაცთან წაეყვანა თვისი ქალი, ის კარგად დაარიგებსო.

მეუღაბნოემ, რა გაიგო ეკატერინეს სიბრძნე, გადასწყვიტა გაექრისტიანებინა, უთხრა ქალსა:

— ერთს ყმაწვილს კაცს ვიცნობ, — შენ ყველაფრითა გჯობნის: სილამაზით მზის ბრწყინვალე

ბას ეჯიბრება; თვისის გონიერებით მთელს ქვეყანას განაგებს; დღე ყოველი მთელს ქვეყანას უხვად ურიგდება მისი სიმდიდრე, მაგრამ მაინც არ იღვევს; ერთ ვერ გამოითქმის და ჩვენთვის გონება-მიუწვდომელია კეთილშობილება მისი; ბადალი და სწორი არავინა ჰყავს.

— მართალს ბრძანებთ? — ჰკითხა შემკრთალმა და გაოცებულმა ეკატერინემ. ეგონა, ვინმე ამ-ქვეყნიერი თავადიშვილი იქმნებაო.

— მართალია! — უბასუხა მოხუცმა. — იმ ყრმას ისეთი ღირსებაცა აქვს, რომ მისი გამოთქმა შეუძლებელია.

— ნეტა, ვისი შვილია თქვენი ნაქები საქმრო? — ჰკითხა ეკატერინემ.

— ამ ქვეყნად მამა არა ჰყავს; სასწაულებრივ დაიბადა ერთის ყოვლად წმიდა უბიწო ქალწულისაგან, რომელიც თვისის სიწმიდითა და უბიწობით გახდა ღირსი მისის დედობისა. მერე დედა-მისი ცაში იქმნა აღყვანილი, სადაცა წმ. ანგელოზები თაყვანსა სცემენ, ვითარცა დედოფალსა.

— არ შეიძლება, ეს საკვირველი ყრმა ვნახო? — ჰკითხა კვლავ ეკატერინემ.

— რატომ არა, — უბასუხა მეუღაბნოემ, — მხოლოდ რასაცა გიბრძანებ, უნდა აღასრულო.

ეკატერინემ დაიჯერა მეუღაბნოეს ნათქვამი. ყველაფერს ავასრულებ, რასაც მეტყვიო, ოღონდ შენი ნაქები საქმრო მაჩვენეო.

მაშინ განდევილმა ხატი მისცა. ზედ გამოსახული იყო ყოვლად წმიდა ღვთისმშობელი და ძე მისი. თანაც უთხრა:

— ამაზე დახატულია დედა იმ ყრმისა, რომელზედაც ამდენი საკვირველი ამბები გაიმბე. სახელად მარიაში ჰქვიან. ეს ხატი შინ წაასვენე, ოთახის კარები ჩაიკეტე და მოწიწებითა და სარწმუნოებით ევედრე მთელი ღამე. იმედი მაქვს, თხოვნას აგისრულებს და თვისი შვილის სახეს გაჩვენებს.

III

კატირინე შინ დაბრუნდა, ჩაიკეტა ოთახის კარები და ისე მხურვალედ ლოცულობდა ღვთისმშობლის ხატის წინა, რო დაღლილს იქვე ჩაეძინა. ძილში საუცხოვო სიზმარი ნახა: მის წინაშე იდგა ზეციერი დედოფალი და ხელში ეჭირა ყრმა, რომელიც თვისს გარშემო მზის სხივებზე უფრო ბრწყინვალე სხივებსა ჰფენდა; პირიკი დედისაკენა ჰქონდა მიბრუნებული ყრმისა. ეკატირინეს უნდოდა მისი სახე დაენახა და ხან საითგან მოუარა, ხან საითგან, მაგრამ ყრმა პირს არიდებდა.

ღვთისმშობელმა თვისს შვილს უქო ქალი, — ლამაზია, გონიერიაო, მაგრამ ყრმამ უპასუხა: „არა უშნოა, უჭკუოა, არ შემიძლია ვუყუროვო. ღვთისმშობელმა ხელახლა დაუწყო ქება ქალსა:

— ეკატერინე, რაც ქვეყანაზე ბრძენნი არიან, ყველაზე ბრძენი და ჭკვიანია, ყველა ქალაქების ქალებზე მდიდარი და კეთილშობილია.

— უჭკუოა, ღარიბია, საცოდავია და, სანამ წარმართთა სარწმუნოებას არ გამოიცვლის, ზედაც არ შეეხედავ და ჩემს სახეს არ ვაჩვენებ.

— გებრალეობდეს შენი გაჩენილი არსება, — სთხოვა დედაძა, — ასწავლე, რა უნდა ჰქმნას, რომ დასტკბეს დიდებითა შენითა და იხილოს სხივმოსილი სახე შენი.

— წავიდეს იმ მოხუცთან, რომელმაც ხატი მისცა, — დაარიგა ყრმამა, — და მისგან გაიგებს, რა უნდა ჰქმნას; და ოდეს აღასრულებს ყველაფერს, რასაც მოხუცი ეტყვის, მაშინ მიხილავს მე და მოიპოვებს მადლსა ჩემსა.

ამ სიზმარმა ფრიად გააოცა ეკატერინე. გათენდა თუ არა, წაიყვანა რამდენიმე მოახლე წმ. მოხუცის სენაკში, დაეცა მისს ფერხთა წინაშე და ცრემლით შეევედრა შველასა და რჩევასა.

ღვთის მოსავემა მოხუცმა დაწვრილებით აუხსნა ქრისტეს სწავლა, ქვეყნის გაჩენიდან მოყოლებული ყველაფერი უამბო; მერე მოუთხრო ქრისტეს მეორედ მოსვლა ამ ქვეყნად დიდებითა, ვითარცა ამ ქვეყნის მსაჯულისა. უამბო სამოთხის ნეტარების ამბავი, ცოდვილთა წაწყმედა და სხ.

ეკატერინე მალე მიხვდა ყველაფერსა, ირწმუნა

ჰეშმარიტი ღმერთი და მოინათლა. მერე წმ. მოხუცმა უბრძანა, — კიდევ ილოცე ღვთისმშობელიო. და დაჰპირდა, ყრმას უეჭველად დაინახავო.

IV

კატერინე ახლად-შობილი და განახლებული წმ. ნათლისღებითა, შინ დაბრუნდა. დიდს ხანს ლოცულობდა, ბევრიც იტირა. ლოცვით დაღლილს ხელახლა ჩაეძინა. სიზმარში ღვთისმშობელი დაინახა და მასთან ერთად ძე ღვთისა, რომელიც ახლა მშვიდად და მოწყალე თვალთ უყურებდა ქალსა.

— ახლა ხო გინდა ეს ქალი, — ჰკითხა ღვთისმშობელმა თვისს შვილსა.

— ახლა, — უპასუხა ყრმამა, — იმდენად მშვენიერია, იმდენად ბრძენია, იმდენად მდიდარია, რამდენად უწინ უშნო, უჭკუო და ლარიბი იყო. ახლა იმდენად შემიყვარდა, რამდენად უწინ მძულდა. ისე ძლიერად მიყვარს, რო მინდა ჩემი საუკუნო და უბრუნელი სასძლო იყოს.

ეკატერინე დაემხო მიწაზე და სთხოვა;

— ღირსი არა ვარ, დიდებოლო უფალო, ვინილო მეუფება შენი. გარნა ღირს მყავ ვიყვე ერთი შენი მოახლეთაგანი.

მაშინ ყოვლად წმ. ღვთისმშობელმა დაიჭირა მარჯვენა ხელი ეკატერინესი და უთხრა შვილსა თვისსა:

— დანიშნე ქალი ესე ბეჭდითა შენითა და იყავნ სასძლო შენი, რათა ღირს იქმნეს მეუფებისა შენისა.

ყრმამ ეკატერინეს ხელზე საუცხოვო ბეჭედი გაუკეთა და უთხრა:

— ამიერიდგან იყავნ სასძლო ჩემი, ნუ უკვე უწყვი სიძე მიწიერი.

ფრიად გახარებულს ეკატერინეს გამოელვიდა და თავისს ხელზე საუცხოვო ბეჭედი დაინახა. მას დღეს აქეთია, სრულიად გამოიცივალა. სული მისი აღივსო ზეციურის სიყვარულითა და დღე-და-ღამე თავისს დანიშნულზედა ჰფიქრობდა.

V

მას ჟამსაშინა ალექსანდრიას მოვიდა იმპერატორი მაქსიმიანე, რათა დიდის ამბით და ზეიმით თაყვანი ეცა წარმართთა ღმერთებისათვის. ყველგან გაგზავნა მოამბენი და ხალხი მოიხმო წარმართთა დღესასწაულზედ დასასწრებლად.

ქალაქი ხალხით გაივსო. ყველას, შეძლებისამებრ, შესაწირავი მოჰქონდა: ვის ხარი მოჰყვანდა,

ვის ცხვარი, ხოლო მათხოვართ ურინველები მოიყვანეს შესაწირავად. დაიწყო დღესასწაული. მთელი ქალაქი აღივსო საკმევლისა და ურიცხვი შესაწირავების კვამლითა.

ეს რო გაიგო, ეკატერინემ ბევრი ივიშ-ვიშა და იმწუხრა ხალხის სისულელისათვის. ბოლოს, ქრისტეს სიყვარულით გამსჭვალულმა, გარდასწყვიტა საჯაროდ გამოსულიყო და ეთქვა ხალხისათვის მათი შეცდომა.

რამდენიმე მსახური იახლა და წავიდა წარმართთა ტაძარში, სადაც მეფე და ხალხი მსხვერპლსა სწირავდნენ ღმერთებსა. ეკატერინე კარებში გაჩერდა მეფეს შეატყობინა, შენთან ლაპარაკი მსურსო. ყველას თვალი მოსტაცა მისმა სილამაზემ. მეფემ თავისთან იხმო. ეკატერინემ თავი დაუკრა და უთხრა:

— როგორ არა გრცხვენიათ, მეფევ, კერპებს თაყვანს როგორა სცემთ? თქვენივე მსწავლელები ამბობენ, რომ ღმერთები, რომელთაც თქვენ თაყვანსა სცემთ, ადამიანები იყვნენ. მათი მსგავსნი ადამიანნი სვეტებსა და ქანდაკებებს უდგამდნენ მხოლოდ მოსაგონებლად და არა თაყვანისსაცემად. დაუჯერე, მეფევ, თქვენს მსწავლეულთა, ნუ ჩადგები ამდენის ხალხის ცოდვაში: მათის წაწყმედისათვის საუკუნო სატანჯველს თავს ვერ დააღწევ. ირწმუნე მხოლოდ ერთი ჭეშმარიტი ღმერთი, მარადის მყოფი, დაუსაბა-

მო და უკვდავი. მისის შემწეობით მეფობენ მეფენი და იგივე განაგებს მთელს ქვეყანასა, თვის-მიერვე გაჩენილსა. ჩვენის ცხოვრებისათვის გარდმოხდა ზეცით, განკაცდა და ეწამა. მას არ უყვარს მსხვერპლი და შესაწირავი, არ უხარის ხოცვა უდანაშაულო ცხოველთა. გარნა სურს ჩვენ სავსებით ვასრულებდეთ წმ. ცნებათა მისთა.

მეფე ფრიად გაბრაზდა. მაგრამ მაინც ვერ შესძლო პასუხი გაეცა ეკატორინესათვის და ბრძანა მსხვერპლთა შეწირვა არ შეეჩერებინათ. ხოლო ქალს უთხრა, კიდევ მოგელაპარაკებო.

VI

დესასწაული რო გათავდა და ხალხმა თაყვანი სცა კერპთა, მეფემა ბრძანა, ეკატორინე სასახლეში მოეყვანათ. ქალი რო მოვიდა, მეფემ ჰკითხა:

— ვინ ხარ შენ და რა სარწმუნოებას ჰქადაგებ?

— მე ვარ ასული კონსტის მეფისა, შენზე აღრე რო მეფობდა, ეკატორინე მქვიან; შევისწავლე ყველა მეცნიერება ჩვენის დროისა, მაგრამ იმავე დროს შევიძულე კიდევცა, ვითარცა ამაო და ამ ქვეყნიური სწავლა, და შევიქმენ ქრისტე ღმერთის სასძლო, რომელმაც რქვა პირითა თვისის წინასწარმე-

ტყველისათა: „წარწყმეილა სიბრძნე ბჭქენტა და გუჯის სმის ყოფა გუჯის კმიეჭთა დაკოფაჩო (ესაია თავი. კთ, მუხლი იდ).

ეკატირინეს სიბრძნემა და სიმშვენიერემ მოხიბლა მეფე. თითქო არც-კი სჯეროდაო, რომ ეს ქალი იმნაირივე მომაკვდავი იყო, როგორც თითონ იყო, ეგონა — ღმერთი არისო. განიზრახა ალერსით დაემორჩილებინა. მაგრამ ეკატირინემ, აღსავსემ უბიწოებითა, უთხრა:

— ეშმაკები, რომელნიც შენ ღმერთებივითა გწამს, გაცდენენ და გიღვიძებენ უკეთურ სურვილთა; მე თითონ მიწა და მტვერი ვარ. ღმერთმა სილამაზე იმიტომ მომანიჭა, რომ ადამიანთ შვიგონონ ძლიერება დამბადებელისა, რომელსაც ძალუძს მიწიერი მტვერიც-კი შემოსოს სილამაზითა და სიბრძნითა:

— ნუ ჰგომობ ღმერთებსა, რომელთაც უკვდავი სახელი აქვსთ, — შეუტია გაბრაზებულმა მეფემ.

მაგრამ ეკატირინემ უპასუხა:

— თუ გინდა განაბნო სიბნელე დამხშველი შენის გონებისა, ნება მომეც ჰეშმარიტება გაგაგებინო. მაშინ შენ თითონ მიხვდები შენის ღმერთების ამაოებას და იცნობ ჰეშმარიტსა ღმერთსა, რომლის მარტოოდენ სახელი, გინა პირჯვარი, მისი სახელით, ჩვენ-მიერ გადასახული, განაბნევს და აქრობს ყველა თქვენს ღმერთებსა.

მეფემ ვერაფერი უპასუხა ბრძენს ქალწულსა; თანაც ეშინოდა, არ მაჯობოსო და ბრძანა, — სასტიკად აღევნეთ თვალ-ყური ეკატერინესაო. ამავე დროს მოიხმო დახელოვნებული ბრძენნი და მსწავლულნი, რათა იმათთვის მიენდო დავის გათავება ბრძენ ქალთან.

VII

აოვიდნენ ორმოც-და-ათი ბრძენნი და ფილოსოფოსნი, მეფის-მიერ მოწვეულნი. ერთი მეტად მსწავლული და მახვილგონიერი ბრძენი ერია მათს შორის.

მართალია, მეფეს დიდი იმედი ჰქონდა მოწვეულ ბრძენთა ცოდნისა, ჰკუთისა და მახვილგონიერებისა, მაინც გააფრთხილა, — წინდაწინვე მოემზადენით სალაპარაკოდ, თორემ ქალი, რომელთანაც უნდა ილაპარაკოთ, როგორც გამოცდილებით ვიცი, სიბრძნით თვით პლატონსაც-კი აჯობებს. თან იმასაც დაჰპირდა მეფე: „თუ გაიმარჯვენით, დიდად დაგასაჩუქრებთ, მაგრამ თუ დამარცხდით, სიკვდილით დასჯა მოგეღისთო“.

ბრძენთა წარმომადგენელმა მოახსენა მეფესა:

— არხეინად ბრძანდებოდეთ, ჩვენის ღონის იმედი გვაქვს, უეჭველად გავიმარჯვებთ.

ხალხი მოზღვაავდა სარწმუნოების შესახებ ბჭობის საყურებლად. ქალის მოსაყვანადაც კაცი გაგზავნეს. სანამ მის წამოსაყვანად მივიდოდნენ, ქალს მიხეილ მთავარ-ანგელოზი გამოეცხადა და ანუგეშა: „ნუ გეშინის ასულო ღვთისაო! ღმერთი განაძლიერებს სიბრძნესა შენსა და დაამარცხებს შენს საწინააღმდეგოდ მოსულ ბრძენთა. შენის მეოხებით ის ბრძენნი და მათთან ერთად ბევრნი სხვანი იწამებენ ჭეშმარიტსა ღმერთსა და ყველას დაედგმისთ გვირგვინი მოწამებრივი.“

როცა ეკატერინეს ოთახში შევიდნენ წამოსაყვანად, ის გულდამშვიდებული და დაიმედებული იჯდა. თამამად წარსდგა მეფისა და ბრძენთა წინაშე.

პირველად ლაპარაკი დაიწყო ერთმა, ლაპარაკში ყველაზე მეტად დახელოვნებულმა და გამოცდილმა ბრძენმა. დიდის თავგამოდებით ექომაგებოდა თვის ღმერთებსა. თავისს ნათქვამს ძველთა ფილოსოფოსთა და მელექსეთა სიტყვებით ასაბუთებდა: — ისინი მოწმობდნენ კერპთაყვანისმცემელთა ღმერთების უკვდავებასა და ძლიერებასა.

ბრძენი ქალწული არ შეაშინა გაქიანურებულმა და მეცნიერულმა ლაპარაკმა ფილოსოფოსისამ. იმავე ძველ მწერალთა შემწეობით სრულებით გააქარწყლა წარმართთა ღმერთების მნიშვნელობა, დაუმტკიცა ყველას მათი სიფლიდე, მათი სიბოროტე.

შემდეგ დიდად გონიერმა ეკატერინემ თვისს

მოწინაღმდეგეთ განუმარტა ის ადგილნი წარმართთა მწერლების ნაწერებისა, სადაც, მართალია, ჯერ კიდევ ბუნდად ნაჩვენები იყო ნაკლულევანება წარმართთა სარწმუნოებისა, მაგრამ თან იმასაც ამბობდნენ, სხვა ახალი, უკეთესი წყობილება და ახალი სარწმუნოება დამყარდება ქვეყნადაო, და ყოველივე ესე მაშინ მოხდება, როცა მხსნელი მოვაო.

მერე აუხსნა მაცხოვრის ხორცშესხმა, მისი ცხოვრება ჩვენთან, მისნი სასწაულმოქმედებანი. უთხრა, — იტანჯა, მოკვდა და თვისის ტანჯვითა და სიკვდილით ადამის ძეთა დაუბრუნდა დაკარგულის სამოთხის ნეტარებაო. მერე მკვდრეთით აღზდგა და ზეცად ამალლების წინ მოწაფეთა დაჰპირდა სულს წმიდას გადმოგივლენთო, და გადმოუვლინა კიდეცა. მერე, სული წმიდა-გადმოვლინებული მოწაფენი წავიდ-წამოვიდნენ ქრისტეს მოძღვრების საქადაგებლადაო. „იწამეთ ღმერთი ქეშმარიტი, — უთხრა ბოლოს ეკატერინემ შეკრებილს ხალხსა, — რომელიც ცოდვილთაც აპატივებს თვისთა შეცოდებათა და იმათაც, ვინც ინანიებს. ღმერთი ამბობს: „ მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთმძიმენი და მე განგისვენოთ თქვენ. „

VIII

აკვირვებული ბრძენი მოწიწებით უსმენდა ეკატერინეს ლაპარაკსა და, ბოლოს, თავისი თავი დამარცხებულად აღიარა.

მეფე ფრიად შესწუხდა და სხვა ბრძენთა უთხრა, თქვენ მაინც გაუწიეთ სარჩლი ჩემს სარწმუნოებასაო. მაგრამ იმათ ერთხმად განაცხადეს, ჭეშმარიტების წინააღმდეგ ვერაფერს ვიტყვითო. მეფე ყველას დახოცვას დაემუქრა. ყველა ბრძენთა ჭეშმარიტ ღმერთად ის ღმერთი აღიარეს, რომელსაც ეკატერინე სცემდა თაყვანსა.

მაშინ მეფემ ბრძანა, ყველანი ცეცხლში დაეწვათ. მეფის ბრძანება რო შეიტყვეს, ბრძენნი ეკატერინეს ფერხთა წინ დაემხვნენ და სთხოვეს, ევედრე ჭეშმარიტსა ღმერთსა, რათა გვაპატიოს ყოველი ჩვენის უცოდინობით შთადენილნი შეცოდებანი, ღირს გვყოს ყოვლად წმ. ნათლისღებისა და სულის წმინდის მადლისა.

ეკატერინეს გაეხარდა და სთხოვა:

„ჭეშმარიტად ნეტარ ხართ თქვენ, რომ უარპყავით ყოველივე მიწიერი და მიეკედლოეთ ზეციერსა მეუფესა, ექვი ნუ გაქვსთ ღვთის წყალობისა; გარნა დარწმუნებული იყავით, რომ ცეცხლი, რომლითაც თქვენ გაშინებენ, თქვენთვის ნათლისღებისა

და ზეცას ასაყვან კიბის მაგიერი იქმნება. ამ ცეცხ-
ლში თქვენ განიწმიდებით, დაემსგავსებით ბრწყინვა-
ლედ ვარსკვლავთა და შეიქმნებით უსაყვარლესნი მე-
გობარნი დიდების მეფისა.“

ამას ეუბნებოდა ეკატერინე და ჯვარსა სახავდა
თითოეულს მათგანს, და ისინიც სიხარულით მიდი-
ოდნენ სატანჯველად. *)

სალამოზე ზოგიერთნი კეთილმსახურნი ქრი-
სტიანენი წავიდნენ იმ ადგილას, სადაც ახალი ქრი-
სტიანენი დასწვეს, რათა პატივით დაემარხათ წამე-
ბულნი. დახოცილთა გვამები მრთელი დახვდათ, თა-
ვზე თმაც კი შერჩენოდათ.

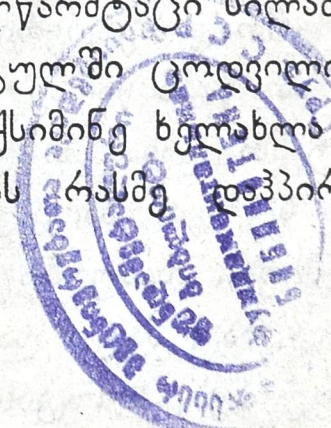
ამ სასწაულმა ბევრი ურწმუნონი გააქრისტიანა;
წამებულთა მცხედრები კი შესაფერ ადგილას მიაბა-
რეს მიწასა.

IX

ეკატერინე-კი იმ დღეს არ დაუსჯიათ. ამის
მიზეზი იყო მისი თვალწარმტაცი სილამაზე,
რომელმაც მაქსიმინეს გულში ცოდვილი სი-
ყვარული შთაუსახა. მაქსიმინე ხელახლა შე-
ეცადა დაეყვავებინა და ბევრს რასმე დაჰპირდა,
ოღონდ შემყვარეო.

*) ეს იყო 17 ნოემბერს.

K1809
12

— დამიჯერე, ჩემო შვილო, როგორც მოსიყვარულე მამასა, — ეუბნებოდა მეფე, — თაყვანი ეცდიდ ღმერთებსა, რომელთაც ასეთის საუცხოვო მშვენიერებით შევამკეს. მე-კი, ჩემის მხრით, ნახევარ ჩემ სამეფოს შენ მოგცემ და მთელი შენი დღენი ბედნიერად იცხოვრებ.

ეკატერინე მიუხვდა მისს ბორტ განზრახვასა და უთხრა:

— ნუ მაცდენ, მეფეო. მე უკვე გითხარ, რომ ქრისტეანე ვარ, ქრისტეს სასძლო და მხოლოდ ისა მყავს სიძე და მრჩეველი. უმაღ ვეწამები და სამეფო შესამოსელს მაინც არ მივაკარებ ჩემს ტანსა.

მეფე დაემუქრა ეკატერინესა, სასტიკად დაგსჯიო. მაგრამ ღირსმა ქალწულმა უპასუხა:

— რა თქმა უნდა, შეგიძლია დამსაჯო, მაგრამ ამ წვალეებით საუკუნო დიდებასა და სახელს მომიხვეჭ. და, გარდა ამისა, ჩემის ტანჯვა-წვალეების მეოხებით ბევრნი მიმდევარნი გამოუჩნდებიან ქრისტესა. თვით შენის სრა-სახლიდგანაც ბევრნი წამოვლენ ჩემთან ერთად ზეციერის მეფის სასახლეში!

ამ წინასწარმეტყველებამ მეფე გააბრაზა. ბრძანა, ტანთ გახადეთ და შიშველ ტანზედ შეუბრალებლად სცემეთ ხარის ძარღვებითაო.

მეფის მსახურნი მთელი ორი საათი სცემდნენ ქალსა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდათ, მთელი ტანი დაუოსეს, ხორცის კანი დაუსკდა და კრილობე-

ბითვან სისხლი თქრიალით გადმოსჩქეფდა. წმ. ქალი მამაცურად ითმენდა ამ გვემასა და წამებასა. მაყურებელნი გაოცებულნი იყვნენ.

მერე მტარვალმა მეფემ ბრძანა, საბნელეთში ჩააგდეთო, და სანამ სამაგალითო სასჯელს გამოვიგონებდე, შიმშილით სული ამოართვითო.

მაგრამ უფალმა უნუგეშოდ არ დასტოვა თვისი სასძლო. ყოველ-დღე მტრედი მოფრინდებოდა ხოლმე და საჭმელს უზიდავდა. საბნელეთში ყოფნის დროს ეკატერინემ იხილა თვით ზეციერი სიძე წმიდა ანგელოზებთან ერთად და ამან უფრო განუმტკიცა სარწმუნოება.

— ნუ გეშინის, საყვარელო ჩემო სასძლო, — უთხრა ქრისტემ ეკატერინეს, — მე ნიადაგ შენთანა ვარ და დაგიამებ ტანჯვათა; შენის მოთმინებითა ბევრს აღიარებინებ ჩემს მოძღვრებასა, და ამიტომ მრავალი გვირგვინები დაგედგმის თავზედა.

X

ქაქსიმიაწე იმპერატორის მეუღლეს, ავგუსტას, ბევრი ქება გაუგონია ეკატერინეს სიბრძნისა და სიქველისა, და, განსაკუთრებით, ნანახ სიზმარის შემდეგ მოუნდა მისი ნახვა. მაგრამ ქმრის შიშით, მისის თანა-დასწრებით ვერა ჰბედავდა წამებულის ნახვასა. მეფეს რალაც საქმეები გამოუჩი-

ნდა და რამდენსამე ხნით ქალაქიდგამ სხვაგან წავი-
და. დედოფალმა იღროვა და მეფის მეგობარსა და
ვეზირს, თავადს პორფირეს, გაენდო. „ამაზე წინად,
— უთხრა ავგუსტამ, — სიზმარში ეკატერინე დავინა-
ხე, — მშვენიერი ქალები და ყმაწვილები ეხვია გარშე-
მო. ყველანი თეთრის ტანისამოსით იყვნენ შემოსი-
ლნი. თვით ეკატერინეს სახეს ისეთი საუცხოვო
სხივი გადაჰფენოდა, რომ ადამიანი თვალს ვერ გაუ-
სწორებდა. ეკატერინემ გვერდით მომისვა, თავზე
ოქროს გვირგვინი დამადგა და მითხრა: „ეს გვირგვინი
მეუფე ქრისტემ გამოგიგზავნაო. მას აქეთია, — დასძინა
დედოფალმა, — მოსვენება არა მაქვს, და გვედრები,
როგორმე მოახერხე და მალულად მაჩვენე“.

პორფირი დაჰპირდა თხოვნის ასრულებასა. იახ-
ლა ორასი მხედარი და დედოფალი ღამე წაიყვანა
სატუსალოში, სადაც წმიდანი იყო დამწყვდეული.
პორფირემ დაქრთამა სატუსალოს მცველნი და შიგ
შევიდნენ.

ეკატერინეს გაბრწყინებულმა სახემ დედოფალს
თვალი მოსჭრა, ჩაუვარდა ფეხებში და წამოიძახა:

— რა ბედნიერი ვარ, რომ ძლივს მეღირსა შე-
ნი ხილვა; დეე, გამოვესალმო ჩემს სიცოცხლეს და
სამეფოს, — არ ვინაღვლი; სული ჩემი განუსაზღვრე-
ლის სიხარულით აღივსო, რა-კი ვსჭვრეტ შენს ნა-
თელმოსილს სიმშვენიერესა; ნეტარ ხარ და ღირს ხარ
ქება-დიდებისა, რომ მიეკედლე ისეთს მეუფესა და

მიიღე მისგან ასეთი საუცხოვო საჩუქარი!

წმიდანმა უპასუხა დედოფალსა:

— ნეტარ ხარ შენცა, დედოფალო! ვხედავ როგორ გაცლიან თავითგან ანგელოზნი გვირგვინსა და ზეცად მიაქვსთ. სამის დღის უკან ცოტაოდენ წამებას გამოივლი და ეს გვირგვინი დაგედგმის და წახვალ ჭეშმარიტ მეუფესთან საუკუნოდ სამეფოდ.

— მეშინიან წამებისა, განსაკუთრებით მეშინიან უღმობელ და გულქვა ქმრისა, — უთხრა დედოფალმა.

მაგრამ წმიდანმა გაამხნევა:

— ნუ გეშინის, იესო ქრისტე შენთან იქმნება და აღვილად აგატანინებს ტანჯვასა. აქ ცოტათი შესწუხდები ხორციელად, იქ-კი საუკუნო განსვენებას დაიმკვიდრებ.

პორფირის ესმოდა ეს ლაპარაკი და იკითხა:

— ქრისტე რას აძლევს, ვინც იმას იწამებს? მე მინდა ვიწამო და მისი მხედარი შევიქმნე.

— ქრისტეანებრივის მოძღვრებისა არა გიკითხავს-რა? ან არა გაგიგონია-რა? — ჰკითხა წმიდანმა.

— არა, — უპასუხა პორფირემ, — პატარაობითვე სამხედრო საქმეში ვიყავი, სხვა დარღვივებულნი არა.

მაშინ ეკატერინემ აუხსნა ქრისტეს სწავლა და ყველა იქ დამსწრეთა უთხრა:

— ენა ვერ გამოსთქვამს იმ ნეტარებასა, რა

ნეტარებაც ყოვლად-სახიერმა და კაცთმოყვარე ღმერთმა განუმზადა ყველასა, ვისაც იგი უყვარს და ვინც მისს ცნებას ასრულებს.

დედოფალმა და პორფირემ, მასთან ერთად ორას მხედართა ფრიად გაიხარეს. ირწმუნეს ქრისტე, მოწიწებით ამბორი უყვეს წმიდა ქალწულსა და გამოეთხოვნენ.

XI

აეორე ღღეს დაბრუნდა მეფე და ბრძანა ეკატერინე ხელახლა მომგვარეთო. ქალის მშვენიერმა ბრწყინვალეობამ ფრიად განაცვიფრა დამწყვდევის შემდეგ თუმცა კარგა ხანი გავიდა, მაგრამ ეკატერინე, გახდომის მაგივრად, უფრო გაკეთებულა. მეფემ იფიქრა, ალბად სატუსალოს რომელიმე მცველი საჭმელს უზიდავდაო, და გადასწყვიტა მათი დასჯა. მაგრამ ეკატერინემ უთხრა, — ადამიანი-კი არ მაჭმევდა საჭმელსა, თვითონ მეუფე იესო ქრისტე ზრუნავდა ჩემთვისაო.

ეკატერინეს სილამაზით მოხიბლული მეფე იმედს არა ჰკარგავდა, — კიდევ დავუყვავებ, იქმნება, რასმე გავხდე და შევაცდინოვო. დაუწყო ქება:

— შენ ჩვენს ღმერთ არტემიდაზე უფრო ლამაზი და ბრძენი ხარ; ტყუილად ნუ ჰღუპავ შენს სილამაზესა. იწამე ჩვენი ღმერთები, მაშინ ნახევარი

ჩემი სამეფო შენი იქმნება და სააქაო ბედნიერებასაც
ეწევი.

— ჩემი სილამაზე—მიწაა, ცოდვილია; სიბერი-
სა და ავადმყოფობისაგან სილამაზე ჭკნება, ხოლო
სიკვდილის შემდეგ-კი სულ იხრწნება. ტყუილად ნუ
ჭფიქრობ ჩემის სილამაზისათვისა!

XII

აშინ სასტიკმა და უღმობელმა ეპარქმა ხურ-
სადენმა განიზრახა, მეფეს ჩემს სიყვარულსა
და ერთგულებას დავუმკტიცებო. მივიდა და
უთხრა:

— ერთი საწამებელი იარაღი გამოვიგონე, იმე-
დი მაქვს ამ იარაღით ქალი დავიმორჩილო. უბრძანე
ერთს ღერძზე ოთხი ხის ბორბალი გააკეთონ, ბორ-
ბლებზე კიდევ გარშემო დანები და მახვილები დაა-
მაგრონ. ისე უნდა მოაწყონ, რომ როცა ორი ბო-
რბალი მარჯვნივ იტრიალებს, ორმა მარცხნივ უნდა
იტრიალოს. ქალს ამ ბორბლებზე დავსვამთ: როცა
ტრიალს დაიწყებს ბორბლები, მისი სხეული ნაჭერ-
ნაჭერ იქცევა. მაგრამ ჯერ ვუჩვენოთ, როგორ იტ-
რიალებს ეს საშინელი მანქანა. იქნება, შეეშინდეს
ამ საშინელის ტანჯვისა და დაგნებდეს. თუ არ დაგ-
ნებდა, დეე, ღირსეულად მოკვდეს.

მეფემ მოუსმინა ხურსადენს რჩევა და ბრძანა

მანქანა გაეკეთებინათ.

როცა მანქანა გააკეთეს, წმ. ქალწული საწამებლად მოიყვანეს და, შესაშინებლად, მის თვალწინ ბორბლები დაატრიალეს.

— თაყვანი ეც ჩვენს ღმერთებსა, — უთხრა მეფემა, — თუ არა და ახლავე ნათლეთად გაქცევს ეს ბორბლები.

— დროს ნუ ჰკარგავ, — უპასუხა ეკატერინემ, — რაც გინდა, ის მიყავ... მე რამდენჯერ მითქვამს. ჩემს აზრს არ გამოვიცვლი-მეთქი!...

მეფემ რა-კი დაინახა, ვერ შევაშინებო, ბრძანა, აწამეთო. მაგრამ, ის იყო, წამება დაიწყეს, თუ არა ანგელოზი გამოეცხადა, საწამებელი იარაღი დაამსხვრია, და ქალს არა ევნო-რა. ბორბლის დამსხვრეული ნაწილები აქეთ-იქით გაიფანტა და ბევრი ურწმუნონიც დახოცა. ამ სასწაულის დანახვაზე ხალხი გაოცდა და წამოიძახა: „დიდ არს უფალი ქრისტეანეთა!“

XIII

ედოთალმა ავგუსტამ რო გაიგო ტანჯვისაგან სასწაულებრივი გადარჩენა ეკატერინესი, გამოვიდა სასახლითგან და მეფეს საყვედური უთხრა, — რად ეურჩები ჰეშმარიტს ღმერთსა და უსამართლოდ რად სტანჯავ მისს მხევალსაო. მეფე ისე გაბრაჴდა, რომ მისი ყურება ადამიანს გულს

შეზარავდა. ეკატერინეს თავი ანება და მთელი თავისი ჯავრი ცოლზე იყარა. იგიაწამა საშინლად და, ბოლოს, ბრძანა, თავი მოსჭერითო. ავგუსტამ სიხარულით მოისმინა ეს ბრძანება მეფისა და ეკატერინეს უთხრა:

— მხევალო ჭეშმარიტის ღვთისაო, ილოცე ჩემთვისა!

— მშვიდობით წარვედ, — უბასუხა ეკატერინემ, — და დაიმკვიდრე საუკუნო სამეფო ქრისტესი.

დედოფალს მაშინათვე თავი მოჰკვეთეს მახვილითა.*)

VIX

სორფირმა და მასთან ერთად გაქრისტიანებულმა მხედრებმა იმავ ღამეს დამარხეს პატოსანი გვამი დედოფლისა. მერე მხედრები გაიყოლია, წავიდა მეფესთან და მოახსენა:

— ჩვენ ყველანი ქრისტიანები ვართ, ჭეშმარიტის ღმერთის მხედრები.

ისინიც დახოცეს.

ამ გვარად აღხდა წინასწარმეტყველება ეკატერინესი, როშელმაცა რქვა: „თვით მეფის სასახლით-განაც-კი ირწმუნებენ ქრისტე ღმერთსაო.“

*) ეს იყო 23 ნოემბერს.

XV

მის შემდეგ მეფემ უკანასკნელად მოიხმო ქალწული და უთხრა:

— შენ ღირსი ხარ საშინელის ტანჯვა-წამებისა, ამიტომ რომ შეაცდინე ჩემი ცოლი, დაჰლუბე გულადი და ერთად-ერთი მხედარი, მასთან ერთად ბევრი სხვაცა, და ააშფოთე მთელი ხალხი. მაგრამ ყოველსავე ამას გაპატივებ, თუ ჩვენს ღმერთებს თაყვანსა სცემ. მენანება შენისთანა ლამაზ და ბრძენ ქალწულის სიკვდილი. ჩემს სამეფოს შუაზე გაგიყოფ; მდიდრულად და ფუფუნებაში გაცხოვრებ, ისეთ ფუფუნებაში, რომლის მსგავსი არ გამოუცდია, არცერთს დედოფალსა.

მაგრამ მეფე თვისის ეშმაკობით წმიდა ქალწულთან ვერას გახდა. რა-კი დარწმუნდა ტყუილად აესცდილობ მისს შეცდენასაო, ბრძანა მოეკლათ.

XVI

ოცა მხედრებს ეკატერინე დასასჯელად მიჰყავდათ, უკან მრავალი ხალხი დაედევნა. სუყველანი სტიროდნენ, ზოგნიც ურჩევდნენ: „რადა ჰლუბავ შენს ყმაწვილქალობასა და სილამაზესა? სჯობს დაუჯერო მეფესა და მერე ფუფუ-

წებით იცხოვრო, ვიდრე ასე სამარცხვინოდ გამოე-
სალმო სიცოცხლესა!“

— ჩემთვის ნუ სტირით, არამედ გიხაროდესთ!
ახლა მე ვიხილავ ჩემს საყვარელს სიძესა, იესო ქრი-
სტესა, შემომქმედსა და მაცხოვარსა, რომელი არს
მშვენება, დიდება და გვირგვინი ყველა წამებულთა.
ის მიმზადებს გამოუთქმელს სამოთხის სიხარულსა,
რათა მასთან ერთად ვიმეფო და ვინეტარო უკუნი-
თი-უკუნისამდე. თქვენ თქვენი თავი იტირეთ, ამი-
ტომ რომ თქვენის ურწმუნოებისათვის განმზადებუ-
ლი გაქვსთ დაუშრეტელი ცეცხლი და წვალება სა-
უკუნო.

სიკვდილის წინ წმიდანმა შემდეგი ლოცვა წარ-
მოსთქვა:

— უფალო იესო ქრისტე, ღმერთო ჩემო! გმა-
დლობ შენ, რამეთუ დაადგინე ფერხნი ჩემნი მოთ-
მინების ქვასა ზედა და მაჩვენე მე გზა სიმართლისა.
გაშალე ყოვლად წმიდა ხელნი შენნი, ჯვარსა ზედა
განგმირულნი, და ჩაიბარე სული ჩემი, რომელიც
შენთვის შემომიწირავს, ვითარცა მსხვერპლი სიყვა-
რულისა ჩემისა. მოიხსენე, უფალო, უძლურებანი
ჩემნი კაცობრივნი და მომიტევე შეცოდებანი ჩემნი,
ჩემის უცოდინარობით ჩადენილნი. განბანე, უფა-
ლო, ცოდვანი ჩემნი სისხლითა, რომელსაცა ვღვრი
სახელითა შენითა. უფალო, გვამი ჩემი, ოდეს განი-
გმირების მახვილითა, უჩინარ ჰყავ მტერთა შენთა-

თვის, რომელნიც მღევნიან მე. გარდმოხედე, უფალო, ზეცით აქა მღგომარეთაცა და ასწავე მეცნიერება უენი; აჩვენე მოწყალება უენი, ჩემის სიკვდილის მეოხებით გირწმენენ უენ: რათა აღიღონ სახელი უენი უკუნითი-უკუნისამდე.“

ლოცვა რო გაათავა, ეკატერინემ უთხრა ჯალათსა, აასრულე, რაც გიბრძანესო. ჯალათმა თავი მოჰკვეთა წმიდანსა. მისი სხეული, როგორც გვიამბობენ, მაშინათვე ანგელოზებმა აიღეს და ღიღებით გადაასვენეს სინას მთაზე.

ორასმა წელიწადმა რო განვლო წმიდა მთავარმოწამის ეკატერინეს სიკვდილის შემდეგ, სინას მონასტრის ბერებმა ნახეს თავი და ხელი მისი და პატივით გადაასვენეს მონასტრის ეკლესიაში.

301/34

ფანკი 5 კ.